

FORMA INTERJERĀ. KRĒSLA FORMA. IESKATS KRĒSLU DIZAINA VĒSTURĒ

FORMU MĀCĪBA UN MAKETĒŠANA. GRUPA 2-03

KRĒSLS NAV TIKAI KRĒSLS

- Mūsdienās dizains ir ieņēmis svarīgu vietu cilvēka dzīvē. Daudzi pasaules vadošie dizaineri strādā pie tā, lai radītu ikdienā lietojamas, gaumīgas, funkcionālas un arī izsmalcinātas mēbeles. *Krēslu dizains* tiek vērtēts dažādos konkursos, tas mainās un attīstās. Krēsli sadzīvē ir visnepieciešamākā mēbele, ko mēs lietojam mācoties, strādājot, kārtojot darījumus, ēdot, sarunājoties utt. Krēslu dizaineri nepārtraukti strādā pie tā, lai sēžamie būtu ērti un funkcionāli.
- **Neviena cita mēbele dizaineru, arhitektu un mākslinieku vidū nav saņēmusi tik daudz uzmanības kā krēsls.**

-
- Krēsla atzveltnei jābalsta mugura visā tās garumā atbilstoši mugurkaula dabiskajam izliekumam. Ja atzveltne ir neliela, tad tai mugura jābalsta vismaz jostas un krustu rajonā. Vislabākajā variantā krēsla atzveltnei jānodrošina muguras atbalsts arī tad, ja ķermeņa poza tiek mainīta. Tikpat ērtiem jābūt roku balstiem. Savukārt sēdekļa dziļumam ir jābūt mazākam par attālumu no gūžas locītavas līdz ceļa locītavai. Ja, krēslā sēžot, pēdas nebalstās stabili uz grīdas, tad jāizmanto kāju paliktņi. ***Pareizi konstruēts krēsls ir ne tikai ērtības, bet arī veselības garants.***

-
- Krēsls ir cieši saistīts ar cilvēka ķermeņa formu, tas atgādina mūsu ķermeņa aprises - tam ir rokas, kājas, pēdas un mugura. Krēslam ir īpaša nozīme dizaina vēsturē - tas vienmēr ir ticis pakļauts eksperimentiem, darbojies kā dzinējspēks turpmākai attīstībai un kļuvis par dizaina ikonu. Jau ilgu laiku krēsls ir ne tikai ikdienišķs un sadzīvisks priekšmets, bet arī *māksliniecisks objekts*.

-
- Krēsla vēsture ir sākusies ar solu - uz divām vertikālām kājām novietoto plāksni. Šī mēbele ir ļoti sena, tā joprojām ir aktuāla un tiek izmantota, īpaši pagalmos, parkos un skvēros. Protams, arī tā ir attīstījusies un vairs nav tik primitīva vai neapstrādāta, kā pirmsākumos. Sols tika izplatīts gan Eiropā, gan arī Āzijā vēl pirms krēsla radīšanas. Turīgākie cilvēki solu virsmas polsterēja ar voiloku un apvilka ar dārgiem audumiem. Lai tie būtu krāšņāki, tika izmantots divkrāsains audums.

-
- Tomēr sols nebija ērts sēdēšanai, jo nebija iespējams atspiest muguru. Tāpēc vēlākos laikos tika radīts sols ar atzveltni. Renesanses laikā Toskānā tika radīts sols ar atzveltni, kura kājas un atzveltne tika rotāta ar nelielām kolonnām vai izciļņiem. Francijā tika radīts sola paveids, kas bija smagnējs un parasti tika novietots kamīna priekšā. Tas nekad netika pārvietots. Pat maltīšu laikā galds tika piebīdīts pie sola, nevis otrādi.

-
- Krēsli sākotnēji bija tikai turīgāko ģimeņu un augstmaņu privilēģija. Turklāt krēslus, kas paredzēti vienam cilvēkam, sākotnēji lietoja tikai priesteriem un valdniekiem. Šāds krēsls norādīja uz personas aristokrātismu un tika izmantots, lai šo vienīgo cilvēku izceltu uz pārējo cilvēku fona. Tas bija tāds kā tronis. Pirmie šāda veida krēsli bijuši ap 1100. gadu.

-
- 15.gadsimtā Rietumeiropas mēbeļu meistari pie taburetēm sāka stiprināt atzveltnes un roku balstus. Tajos laikos šo mēbeļu lietotāji bija zinātnieki un intelektuāļi. Svinīgu pieņemšanu laikā krēsli ar spilveniem tika izsniegti tikai karalisko ģimeņu pārstāvjiem. Augstmaņi sēdēja uz taburetēm, zemākas kārtas galminieki uz saliekamiem sēdekļiem, bet visi pārējie stāvēja kājās.

-
- Mūsdienu pasaulē dizains ir ļoti aktuāla tēma. Notiek dažādi konkursi, izstādes, kurās katra valsts vēlas parādīt to, ko spēj un būt labākā. Bez šaubām, katra valsts parāda nepārspējamu un kreatīvu dizainu. Katrai valstij ir savs individuāls dizains, kā jau katra valsts pati par sevi ir individuāla.

KRĒSLU DIZAINS LATVIJĀ

- Mūsdienās, izmantojot jaunākās tehnoloģijas un materiālus, valsts kulturālo mantojumu, dizaineri rada mēbeles, kas uzrunā un pārsteidz.
- Latviešu kultūras ģeometriskais ornaments gan kā zīmju valoda, gan kā konstruktīva struktūra ir dzīvs un mīlēts tautas apziņā.
- Liela uzmanība mēbeļu radīšanā ir vērsta ekoloģijai. Jaunie dizaineri iedvesmojas no dabas, dabīgiem materiāliem, kā arī materiāliem, kuri ir pārstrādāti. Nodarbojas ar mēbeļu otrās dzīves veidošanu, kad no vecām mēbelēm veido jaunās.
- Latvijas dizainā ir daudz vadošu kompāniju un dizaineru, kuri izstrādā krēslu dizainu no dabīgiem materiāliem, viena no tām ir „Maffam Freeform” meistardarbnīca.

MIXE
MAFFAM
freeform

The logo is centered on a black rectangular background. The word "MIXE" is in a large, white, stylized sans-serif font. Below it, "MAFFAM" is in a smaller, white, stylized sans-serif font. At the bottom, "freeform" is written in a white, cursive script font. Two thin red horizontal lines extend from the left and right edges of the black rectangle, passing through the middle of the text area.

-
- „Maffam Freeform” ir vienīgā meistardarbnīca pasaulē, kas izgatavo mēbeles no vulkāniskās bazalta šķiedras. Spilgtais pašmāju dizainers Raimonds Cīrulis radījis unikālu mēbeļu izgatavošanas tehnoloģiju. No bazalta šķiedras „matiem” un dabīgiem sveķiem viņš izgatavo mēbeles un dizaina priekšmetus, kam nav līdzīgu nekur uz šīs zemes. „Ideālā mēbele nāk caur smagu darbu un skaidru domu, kas ir pietiekami iznēsāta” – tā par paša radītajām lietām stāsta dizainers. Izgatavot divus identiskus priekšmetus nav iespējams, tāpēc tie ir savdabīgi un neatkārtojami.

-
- Jauniem dizaineriem populārs materiāls ir kartons. Taču mēbeļu ražošanas industrijā šis materiāls nav jauns. Populārs tās kļuva laika posmā no 1969. - 1973. gadam, kad Frank Gehry izveidoja "Easy Edges" mēbeles veidotas no vairākās kārtās līmēta kartona.
 - Uzņēmums "Foldlife", viens no lielākajiem kartona mēbeļu ražotājiem Latvijā, no salokāma gofrēta kartona gatavo soliņus, krēslus, plauktus, galdus un citas mēbeles, kuru dizains veidots pavisam vienkāršs, bet funkcionāls. Latvijā nopērkamas divu veidu kartona mēbeles: locītās, kas ir samērā vienkāršas un ātrāk nolietojas, un līmētās – izturīgākas un pamatīgākas. Lai gan kartona mēbeles nav nekāds jaunums, kartons joprojām ir samērā neierasts mēbeļu materiāls, taču videi draudzīgs un aktuāls cilvēkiem, kuri vēlas dzīvot zaļi un mazināt piesārņojumu.

FOLDLIFE CARDBOARD INTERIORS

-
- Otrs lielākais kartona mēbeļu piedāvātājs Latvijā “Ekokart”. Šobrīd uzņēmums izgatavo vien divu veidu mēbeles – krēslus un žurnālgaldiņus. Mēbeles radītas ar mērķi, lai kalpotu ilgi, tātad arī cena attiecīgi augstāka. “No citiem Latvijas kartona mēbeļu ražotājiem atšķiramies tieši ar izgatavošanas tehnoloģiju. No gofrēta kartona izgriež daudzas vienādas formas sloksnes, kuras līmē vienu pie otras, līdz iegūst vajadzīgā augstuma mēbeli. Šāds risinājums mazina arī ūdens iespējamo kaitējumu, proti, ja uz mēbeles uzlīst ūdens, tas pa kartona gofrām notek, nekādi to nebojājot,” skaidro Evita Vorza, “Ekokart” vadītāja. Viņa piebilst, ka mēbeles gatavotas tikai no atkārtoti pārstrādāta kartona un līmētas ar ekoloģisku līmi.

-
- Patīkami, ka Latvijā ir savas krēslu fabrikas. Rīgas krēslu fabrika (RKF) jau kopš 1999. gada ražo speciāli konstruētus, ergonomiskus darba krēslus. Uzņēmuma pārliecība ir tāda, ka pats svarīgākais ir krēslu lietotāju pašsajūta un veselība.
 - Uzņēmums ražo galvenokārt klasiskus biroja krēslus ar samērā vienkāršām un nepretenciozām formām, kas diezgan viegli iekļaujas jebkurā biroja interjerā. Ir daži modeļi ar interesantāku dizainu – ar tīkla atzveltni, apaļāku vai garenāku atzveltnes formu. Tomēr joprojām lielāka piekrišana ir klasiskajiem modeļiem.

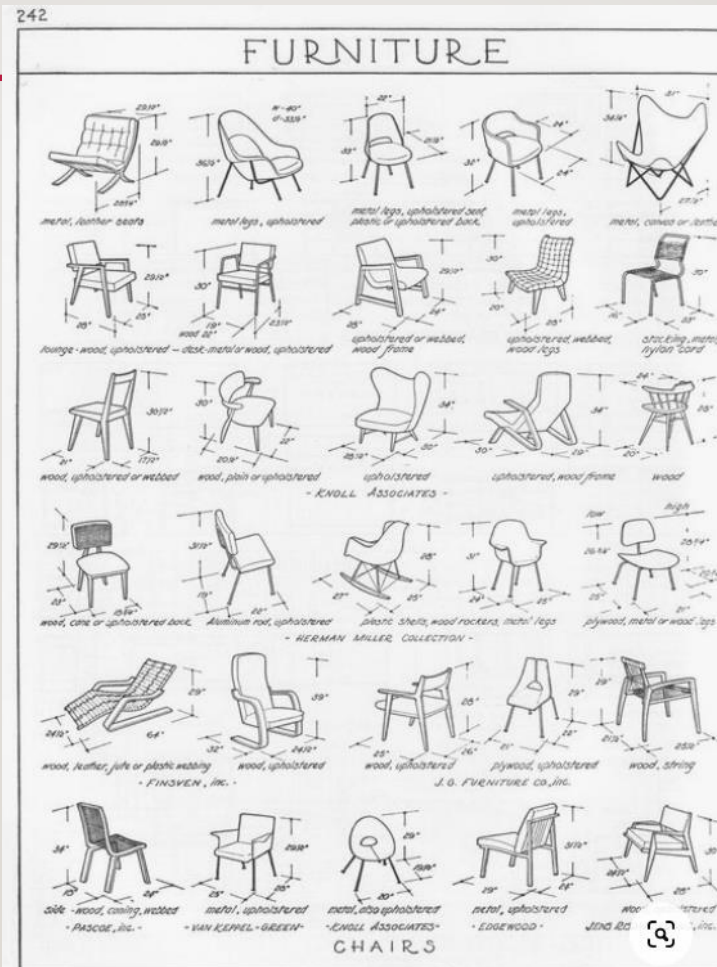
-
- Aktuālas ir samērā neitrālas krāsas – melna vai pelēka, jo košākas krāsas pasūtītāji izvēlas samērā reti. Tas gan saistīts ar vēlmi iegādāties universālus krēslus, kas iekļautos jebkurā interjerā. Biroja krēslos vairāk dominē plastmasas un metāla detaļas, bet krēslos, kurus izvēlas apmeklētāju un konferenču zālēm – koks.

KRĒSLU DIZAINS PASAULĒ

-
- **Mihaels Tonets** (vāc. *Michael Thonet*); (2. jūlijā 1796, Vācijā — 3. martā 1871, Vīne, Austrijā) – vācu, austriešu meistars mēbeļnieks. Mihaels Tonets dzimis Bopardā (Boppard), tur apguvis galdnieka, mēbeļnieka specialitāti un 1819.gadā izveidojis savu darbnīcu. 1842.gadā viņa darbnīcu konfiscēja un viņš pārcēlās uz Vīni, kur ieguva karalisko patentu par liekto mēbeļu izgatavošanas tehnoloģiju. Tā kā patents tika izdots Vīnē, krēslus no liektā koka, sāka saukt par Vīnes krēsliem. Tonets nodibināja savu firmu "**Gebrüder Thonet**" (Brāļi Toneti) 1853.gadā, kura 1871.gadā kļuva ar lielāku kompāniju pasaulē. Uzņēmums specializējās masveida liektā koka mēbeļu ražošanā.

-
- **Jacob & Josef Kohn** – liekto mēbeļu ražošanas uzņēmums. Firmu 1849.gadā Vīnē, nodibināja **Jēkabs Kons** kopā ar dēlu **Jozefu**. Firma " J. & J. Kohn" bija firmas "Gebrüder Thonet " galvenais konkurents ne tikai Eiropas, bet arī Amerikas, Āfrikas, Āzijas un Indijas tirgū. 1878. gadā Parīzē Vispasaules izstādē " Jacob & Josef Kohn " un tās konkurents "Gebrüder Thonet" saņēma zelta medaļas. 19.gs. beigās – 20.gs. sākumā akcionāru sabiedrība " J. & J. Kohn " piegādāja aptuveni pusotru tūkstoši dažādu modeļu mēbeles. Daudzu mēbeļu dizainu izstrādāja "Wiener Werkstätte" un Jozefs Hofmanis.

-
- **Čārlzs Renijs Makintošs**, (*Charles Rennie Mackintosh*, 1868 –1928).
Ievērojamākais skotu arhitekts, interjeru un mēbeļu dizainers radīja izmeklēti vienkāršu stila variantu ar uzsvērti vertikalizētām formu proporcijām, skopu divdimensiju ornamentāciju un gaišu delikātu krāsu gammu. Viens no jūgendstila (*modern style*) pamatlicējiem.

-
- **Henrijs van de Velde** (*Henry Clemens Van de Velde*) (1863—1957) – beļģu arhitekts un gleznotājs, dekoratīvi lietišķās mākslas meistars, viens no jūgendstila aizsācējiem. Sākotnēji van de Velde aizrāvās ar glezniecību, vēlāk ar grāmatu grafiku, bet pēc tam un ar lietišķo mākslu un mēbeļu projektēšanu. Darbojoties gan Beļģijā, gan Vācijā un iedzīļinoties dažādu skolu specifikā, van de Velde attīstīja jūgendstilu lielākoties interjera jomā, kā arī izvirzījās par vienu no ievērojamākajiem jūgendstila teorētiķiem.

-
- **Hektors Gimārs** (*Hector Guimard*) (1867, Liona -1942, Ņujorka) – Jūgendstila spilgtākais pārstāvis Francijā. Šim arhitektam un dizainerim raksturīgs abstraktas līnijas pielietojums. Viņa projektēto objektu konstruktīvie elementi saplūst ar dekoru. Populārākais darbs - Parīzes metro ieeja (1900).

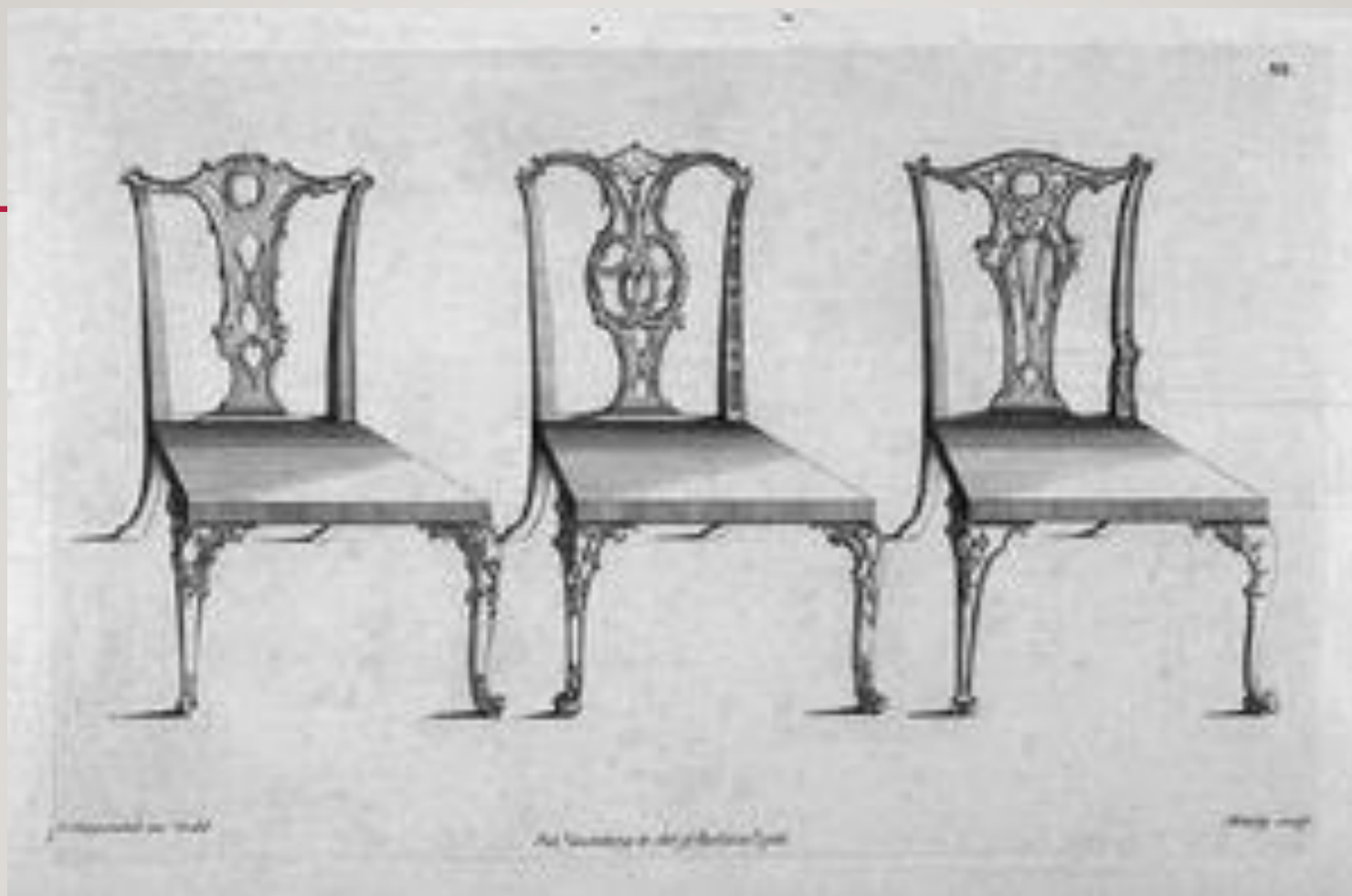

-
- **Antonio Gaudi i Kornets** (katalāņu: *Antoni Gaudí i Cornet*, 1852 - 1926. Barselonā) bija kataloniešu arhitekts, kurš pazīstams ar savu būvju stilu un īpatnējām konstrukcijām. Projektēja arī interjerus un mēbeles.

-
- **Tomas Čipendeils** (*Thomas Chippendale*; 1718—1779) – dižākais rokoko un agrīnā klasicisma mēbeļu meistars Anglijā, kurš deva nosaukumu jaunam stilam - čipendeila stils. Viņš strādāja Londonā kopš 1738. Radīja sarkankoka mēbeles, savienojot funkcionālās formas lietderīgumu un lietojamību ar gotikas, rokoko un Ķīnas (*chinoiserie*) motīviem. 1754 gadā publicēja mēbeļu skiču grāmatu "*The gentleman and cabinetmaker's director*".

-
- **Jozefs Ulrihs Danhauzers** (*Joseph Ulrich Danhauser*, 1780-1829) – austriešu bīdermeijera stila mēbeļu un interjera meistars, skulptors, uzņēmējs, nodibināja Vīnē 1804.gadā mēbeļu fabriku - „*Etablissement für alle Gegenstände des Ameublements*“. Viņa darbnīcā 1808.gadā tika nodarbināti vairāk nekā 100 cilvēku. Ieguva popularitāti, pateicoties katalogam ar mēbeļu attēliem, kurus gatavoja viņa fabrika. Viņa attēlotie modeļi, kļuva ar etalonu lielumam skaitam bīdermeijera stila sekotājiem. Danhauzera mēbeles labprāt pirka aristokrāti un karalisko ģimeņu locekļi. Aptuveni 350 izstrādājumi, ko izpildīja meistars, izgrieznoja karaliskos apartamentus. Daļu no tiem var redzēt Austriešu daiļamatniecības muzejā. Tēva lietu turpināja viņa dēls Danhauzers -juniors, kuru dēvēja par " Austroungārijas ampīra veidotāju".

-
- **Jozefs Hofmans** (*Josef Hoffmann*, 1870-1956) – austriešu arhitekts un dizaineris, viens no Vīnes secesionistu dibinātājiem, Oto Vāgnera audzēknis. Jozefa Hofmaņa agrīnie darbi pieder pie jūgendstila, vēlākos darbus raksturo regulāras formas režģi un kvadrāti. Viņa vēlāko darbu funkcionālā skaidrība un abstraktā tīrība iezīmē viņu kā modernās kustības priekšgājēju, kļūstot par vienu no ietekmīgākajiem un nozīmīgākajiem 20.gs.sākuma dizaineriem un arhitektiem. Hofmanna darbi vienlaicīgi ietver gan amatniecības vienkāršību, gan izsmalcinātus estētiskus ornamentus.

1910

1908 Armloffel chair

1905 Sitzmaschine

-
- **Šarls Eduārs Lektorbizjē** (fr. *Le Corbusier*, 1887-1965), īstajā vārdā Šarls Eduards Žanerē-Grī (*Charles Edouard Jeanneret-Gris*) — dzimis Šveicē pulksteņmeistara ģimenē. Vietējā mākslas skoliņā mācījies dekoratīvi lietišķo mākslu. Sākumā pievērsies savas ģimenes profesijai, gravējis monogrammas pulksteņu vāciņos, tomēr aizraušanās ar arhitektūru ņēma virsroku. Lektorbizjē ir dzimis Šveicē, bet slavens kļuva 1930. gados, kad dzīvoja Francijā.
 - Viens no XX gadsimta spožākajiem arhitektiem nav guvis nekādu profesionālo izglītību. Par viņa arhitektūras “universitātēm” kļuva ceļojumi, bibliotēkas, muzeji, sistēmātiska un dziļa pašizglītība, bet, galvenais, radoša komunikēšanās ar tā laika vadošajiem meistariem.
 - Funkcionālisma un konstruktīvisma pārstāvis. Arhitektūras teorētiķis. Viens no pirmajiem savos namos aktīvi izmantoja dzelzsbetona karkasu, jumtus — terases, lielas stiklotas plaknes fasādē, atsegtus balstus ēku apakšējos stāvos un brīvu stāvu plānojumu. Pilsētbūvniecību un arhitektūru uzskatīja par globālu sociālo pārkārtojumu līdzekli.

-
- **Bauhaus**, 1919. gadā arhitekts Valters Gropiuss, dibina Veimārā jaunu eksperimentālu mācību iestādi, apvienojot toreizējo mākslas ar lietišķās mākslas skolu un nosaucot to par Bauhaus (bauen – celt, būvēt). Tai bija lemts kļūt par šī gadsimta mākslas pedagoģijas idejiski visietekmīgāko centru, kas, kaut slēgts 1933. gadā, vēl joprojām ir nozīmīgs mākslas pasaules iedvesmotājs.
 - **Marsels Breiers** (ang. *Marcel Lajos Breuer*, ung. *Breuer Lajos Marcell*, 1902, Pécs, Ungārija — 1981, Ņujorka) ungāru izcelsmes arhitekts un dizaineris. Dzimis Ungārijā ebreju ģimenē. Jaunībā pārceļas dzīvot uz Veimāru, iestājas „Bauhaus”, kur vēlāk paliek strādāt arī par pedagogu. Divdesmitajos gados pārsvarā aizraujas ar mēbeļu dizainu. Viņš bija viens no pirmajiem, kurš dzīvojamām telpām sāka izstrādāt mēbeles, kuru karkasu veido liektas metāla caurules. Pazīstamākais Breuera darbs – krēsls „Vasilijs”(1925) (*Wassily Chair*) veltīts māksliniekam Vasilijam Kandinskim (*Василий Кандинский*).

1922

Wassily 1925

1928

Cantilever sofa (F40) 1931

-
- **Marts Stams** (*Mart Stam, Martinus Adrianus Stam*, 1899, *Purmerend*, Nīderlande - 1986, Cīrihe) - Nīderlandes arhitekts, pilsētplānotājs un mēbeļu projektētājs. Stama ievērojamākais darbs - krēsls No. s33 viens no pazīstamākajiem mēbeļu racionālā dizaina paraugiem.

-
- **Arne Jākobsens** (dāņu: *Arne Jacobsen*, 1902—1971) Dāņu arhitekts un dizainers. Pasaules slavu mākslinieks iemantoja ar mēbeļu dizainu, pie kura hrestomātiskiem paraugiem pieskaita krēslus. Īpaši iemīļoti ir krēsli "Ola" (*Egg*) un "Gulbis" (*Swan*) (1958) *Royal SAS* viesnīcai Kopenhāgenā, kuru dizainā iedibinātās plūstošās formas (sēdekļi, atzveltne un rokturi kā viens vesels) rada joprojām nepārspētu komfortu. Jēdziens "Arnes Jakobsena krēsli" ir pazīstams visā pasaulē, un vēl šodien tos ražo dāņu uzņēmums "*Fritz Hansen*" (kur savulaik strādāja arī pats dizainers). 1952. gadā Jākobsens rada krēslu "Ant" (skudra), kas atkārtoti cilvēka ķermeņa aprises un kam raksturīgas tievas metāla kājiņas. Pirmoreiz krēsla atzveltne un sēdekļi tika izgatavoti no vienas finiera loksnes. Pēc rim gadiem viņš projektē jaunu krēslu "Numur 7" (modelis 3107), ko izgatavoja no dižskābarža. Tas kļuva par komerciāli veiksmīgāko projektu: šobrīd pasaulē pārdoti jau vairāk nekā pieci miljoni kopiju. 1955. gadā tapa krēsls "*Series 7*" smilšu pulksteņa formā.

UZDEVUMS!

- Uzskicējiet savu dizaina krēslu!!!!